

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Taith tuag at Ymgyfraniad

1: Galluogi diwylliant o ymgyfraniad arwyddocaol yn eich sefydliad

2: Gweithio gyda phobl a rhanddeiliaid i ddeall eu hanghenion, eu dyheadau a'u syniadau

3: Sicrhau eich bod yn adlewyrchu anghenion, dyheadau a syniadau pobl wrth wneud penderfyniadau a dangos sut yr ydych wedi gwneud hyn

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Taith tuag at

Ymgyfraniad

Yn y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, diffinnir ymgyfraniad fel rhan o'r 'Egwyddor Datblygu Cynaliadwy' fel a ganlyn:

Mae'n rhaid i gorff cyhoeddus dalu sylw i...

(b) pwysigrwydd ennyn ymgyfraniad personau eraill â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant a sicrhau bod y personau hynny'n adlewyrchu amrywiaeth y boblogaeth i. Cymru (lle mae'r corff yn ymarfer swyddogaethau mewn perthynas â Chymru gyfan), neu:

ii. y rhan o Gymru lle mae'r corff yn ymarfer ei swyddogaethau.

Diffinio'r ffordd o weithio

Fel ffordd o weithio, mae ymgyfrannu'n ymwneud â chynnal sgysiau cyfoethog ac ystyrllon gyda phobl yn eich cymuned, gan ddarganfod yr hyn sy'n bwysig iddyn nhw ac adlewyrchu hynny yn eich penderfyniadau.

Darganfu adolygiad diweddar mai dim ond 27% o oedolion oedd yn cytuno y gallent hwy yn bersonol ddylanwadu ar benderfyniadau. Mae yna hefyd deimlad o 'alaru ar ymgynghori' oherwydd nifer mawr o enghreifftiau o ymgyfrannu heb lawer o drefn ar faterion sy'n debyg i'w gilydd, a phobl yn methu deall bob amser sut mae eu barn wedi cael sylw.

Mae ymgyfraniad yn ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau fod yn agored i ddylanwad dinasyddion a rhanddeiliaid, gan symud i ddiwylliant o 'weithio gyda' phobl yn hytrach na 'gwneud pethau iddynt'. Mewn cymhariaeth ag ymgynghori, mae ymgyfrannu'n golygu mynd ati i weithio gyda phobl yn y cyfnod cynnar, megis helpu i nodi materion a datrysiadau posibl, a chael cefnogaeth i barhau i ymgyfrannu drwy holl gyfnod dylunio, gweithredu a phrosesu gwerthuso.

Astudiaethau achos

Trwy'r ddogfen hon fe welwch nifer o adroddiadau sy'n berthnasol i'r pwnc. Os rydych yn gweld y symbol hwn cliciwch ar y ddolen i ddarllen y stori.

Diffinio'r ffordd o weithio

Ble i ffocysu gweithredu wrth gyfrannu at y ffordd hon o weithio

Galluogi diwylliant o ymgyfraniad arwyddocaol yn eich sefydliad

[\(Gweler taith ymgyfraniad pwnc 1: Diwylliant ymgyfrannu sefydliadol\)](#)

Gweithio gyda phobl a rhanddeiliaid i ddeall eu hanghenion, eu dyheadau a'u syniadau

[\(Gweler taith ymgyfraniad pwnc 2: Ymgyfrannu wyneb yn wyneb\)](#)

Sicrhau eich bod yn adlewyrchu anghenion, dyheadau a syniadau pobl wrth wneud penderfyniadau a dangos sut yr ydych wedi gwneud hyn

[\(Gweler taith ymgyfraniad pwnc 3: Effaith a chyfleu ymgyfraniad\)](#)

Galluogwyr

Mae cyflawni'r nod hwn yn **fwy tebygol o ddigwydd:...**

- Pan fydd sefydliadau'n galluogi gofod, amser ac adnoddau ar gyfer ymgyfraniad ystyrlon.
- Pan fydd dinasyddion yn deall perthnasedd ymgyfraniad i'w bywydau, ac yn ei weld fel dull o greu newid.
- Pan fydd sefydliadau'n esbonio'r effaith a gafodd yr ymgyfraniad, er enghraifft, ymagwedd "dywedoch chi, gwnaethom ni", gan adeiladu tryloywder ac ymddiriedaeth.
- Pan fydd prosiectau sy'n bodoli eisoes yn profi bod ymgyfraniad da yn medru ychwanegu gwerth ac arbed costau hirdymor.
- Pan fydd ymgyfraniad yn cael ei weld fel rhywbeth i'w fwynhau ac yn rhywbeth buddiol i staff, sefydliadau a dinasyddion fel ei gilydd.
- Pan fydd ymgyfraniad yn cael ei gyd-drefnu yn hytrach na'i osod mewn seilos.

Analluogwyr

Mae cyflawni'r nod yn **llai tebygol o ddigwydd:**

- Pan na fydd sefydliadau'n buddsoddi mewn sgiliau ac yn methu caniatáu amser i ennyn ymgyfraniad pobl na throsglwyddo'r canlyniadau mewn dull ystyrlon i bolisi a phenderfyniadau.
- Pan fydd ymgyfraniad parhaus grŵp amrywiol o ddinasyddion a rhanddeiliaid yn cael ei weld fel rhywbeth sy'n cymryd amser ac sy'n ddryslyd oherwydd gwahanol safbwyntiau.
- Pan na fydd y rhai sy'n gwneud penderfyniadau'n cael eu dal i gyfrif mewn perthynas â mewnbwn cyhoeddus.
- Pan fydd sefydliadau'n mabwysiadu ymagweddau 'ymgyngori' traddodiadol tuag at ymgyfrannu.
- Pan fydd cyfleu'r hyn sydd wedi newid fel canlyniad i ymgyfraniad yn anghyson, a dinasyddion 'wedi alaru ar ymgyngori'.

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Taith tuag at

Ymgyfraniad

3: Effaith a Chyfleu Ymgyfraniad

Sicrhau fod anghenion, dyheadau a syniadau pobl yn cael sylw ac yn cael eu hadlewyrchu mewn penderfyniadau

Diffinio'r mater

Yn 2014/15, cytunodd 20% o bobl Cymru eu bod yn medru dylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hardal leol, o'i gymharu â 24% yn 2012/13. I sicrhau bod gwasanaethau cyhoeddus yn dryloyw, yn ymatebol ac wedi eu dylunio'n well, mae ar ein sefydliadau angen dangos yn well eu bod yn gwranddo ar yr hyn sydd gan bobl i'w ddweud a'u bod yn gweithredu arno. Mae'n bwysig bod sefydliadau'n barod i newid fel canlyniad i ymgyfraniad y cyhoedd a rhanddeiliaid, a bod y newidiadau hynny'n cael eu trafod ac yn cael eu cyfleu yn glir i'r cyhoedd a hynny'n brydlon.

Synergedd a chysylltiadau â theithiau eraill

Taith tuag at Gymru o gymunedau cydlynus

Pwnc 4: Sefydliadau angori cymunedau

Taith tuag at Gymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu

Pwnc 5: Diwylliant sydd ar gael i bawb

Gwneud Newidiadau Syml

Dywedwch yn glir i ba raddau y mae ymgyfraniad cyhoeddus yn medru dylanwadu ar benderfyniad yn y lle cyntaf.

Archwiliwch wahanol offerynnau, ymagweddau a methodoleg ar gyfer ennyn ymgyfraniad pobl a rhannu'r broses o wneud penderfyniadau, gan ddefnyddio enghreifftiau o adnoddau megis Participedia The Co-production Network and Involve.

Mabwysiadwch ymagwedd 'dywedochni, fe wnaethom ni'.

e.e. [Mae Bwrdd Iechyd Aneurin Bevan yn dangos sut y gellir gwneud hyn yn dda.](#)

e.e. [Mae Iechyd Cyhoeddus Cymru'n egluro pwysigrwydd tryloywder a chau'r ddolen.](#)

Sicrhewch eich bod yn gwerthfawrogi ac yn defnyddio storïau unigol yn ogystal â data meintiol.

Sicrhewch fod cyfleoedd cynrychioli a chyfranogi ar gael ac yn addas ar gyfer pobl ifanc, yn unol â [Safonau Cenedlaethol Cyfranogi Plant a Phobl ifanc](#). Golyga hyn sicrhau fod yr iaith yn hygyrch a'r cynnwys wedi ei deilwra ar gyfer plant a phobl ifanc, gan sicrhau eich bod yn cyfleu'r gwahaniaeth y bydd eu hymgyfraniad yn ei wneud.

Sicrhewch fod cyfleoedd ar gyfer ymgyfrannu yn ddeniadol ac yn hwyl; yn arbennig pan fydd pobl ifanc yn ymgyfrannu. .

e.e. **Defnyddiodd Llywodraeth Cymru** gystadleuaeth gwneud poster i ymgysylltu â phobl ifanc am eu hymgyngoriad llwybr Carbon Isel - [gweler tudalen 162](#).

ee

ee

CARTREF

Bod Yn Fwy Anturus

Defnyddiwch benderfyniadau wedi eu pwysoli i ganiatáu i ddinasyddion a grwpiau sy'n defnyddio gwasanaethau i gael rhan mewn penderfyniadau terfynol.

e.e. **Roedd strategaeth camdefnyddio a phroses dendro Cwm Taf** yn cynnwys ymgyfraniad pobl ifanc drwyddi draw gan roi canran o'r pŵer i wneud penderfyniad terfynol i bobl ifanc.

Defnyddiwch gyllidebu cyfranogol ar gyfer prosiectau a phrosiectau peilot bach.

e.e. [Mae prosiect Cyngor Tref Llanelwy Eich Dinas Chi Eich Dewis Chi wedi dangos hyn.](#)

Cynnal mapio rhanddeiliaid a mabwysiadu ymagwedd ragweithiol tuag at warantu cynrychiolaeth o blith yr amrywiaeth o bobl sy'n cael eu heffeithio gan benderfyniad. Dylai hyn fynd tu hwnt i sicrhau cynrychiolaeth gan grwpiau a warchodir; gan gynnwys barn yn deillio o amrywiaeth o amgylchiadau a chefnidiroedd economaidd-gymdeithasol.

Dangoswch effaith ymgyfraniad a pham mae penderfyniadau wedi cael eu gwneud, a'u dangos gydag enghreifftiau o brofiadau bywyd neu astudiaethau achos.

Rhowch dystiolaeth o fanteision cymdeithasol ac ariannol ymgyfraniad.

e.e. [Mae Cymorth i Fenywod Cymru'n dangos hyn drwy ddefnyddio ymagwedd Kafka.](#)

ee

ee

CARTREF

ee

Perchnogi'r Uchelgais

Mae gwasanaethau wedi eu dylunio

drwy gyd-gomisiynu, gan ennyn ymgyfraniad defnyddwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid. Mae hyn yn cynnwys tendro a chriteria comisiynu, cynrychiolaeth mewn gwneud penderfyniadau a gwerthuso'r broses. Mae hyn yn cynnwys mentrau megis byrddau craffu neu goruchwyllo dinasyddion.

Mae yna ymrwymiad hirdymor

i gyllidebu cyfranogol.

e.e. [Dyrennir 5% o gyllideb Paris drwy gyllidebu cyfranogol.](#)

Mae yna adborth rheolaidd systematig

mewn nifer mawr o fformatau a chyfle ar gyfer deialog a her gyhoeddus barhaus.

Mae dysgu a gwybodaeth

sy'n deillio o ymgyfraniad cyhoeddus mewn penderfyniadau lleol a rhanbarthol, yn cael eu rhannu gyda, a'u defnyddio i ddylanwadu ar sefydliadau a pholisi cenedlaethol.